

Avaleht>Teie õigused>Alaealiste õigused kohtumenetluses

Alaealiste õigused kohtumenetluses

Lapsesõbralik õigusemõistmine tähendab selliseid kohtusüsteeme, kus on tagatud kõigi lapse õiguste arvestamine ja tulemuslik rakendamine suurimas võimalikus ulatuses.

Umbes 19% ELi elanikest (95 miljonit inimest) on alla 18-aastased. Alaealised võivad liikmesriikide kohtusüsteemidega kokku puutuda otseselt või kaudselt eri viisidel, näiteks kui nad panevad toime õigusrikkumise, kui nad on kuriteo tunnistajaks või langevad kuriteo ohvraks, kui nad taotleavad varjupaika, kui nende suhtes toimub lapsendamismenetlus või kui nende vanemad ei suuda kokku leppida hooldusõiguse jagamises.

Kohtumenetlus võib alaealise elu oluliselt mõjutada ning kui seda ei toimetata lapsesõbralikult, võib juhtuda, et alaealise õigusi piiratakse või rikutakse. Liiatigi, kui riikide kohtusüsteemides puuduvad lapsesõbralikud menetlused ja tavad, on kõige haavatavamatel lastel (nt puuetega lapsed ja lapsrändajad) eriti raske oma õigusi teostada.

Kõigile alaealistele peaks olema tagatud õigus õiguskaitse kättesaadavusele. Lisaks sellele tuleks alati, kui lapsed õigusemõistmisega kokku puutuvad, arvesse võtta laste vanust, erivajadusi, küpsust, arusaamisvõimet ja võimalikke suhtlemisraskusi.

Vaja on selgemat teavet alaealisi mõjutava õigusemõistmisega seotud isikute ja menetluste kohta ning eriülevaadet, mis tagaks, et alaealiste õigused on kaitstud. Sellega seoses on kindlaks määratud kaks kategooriat: **lapsed kohtumenetluses** ja ELi riikides kehtestatud **erimenetlused** vastavalt õigusharule. Esimesse kategooriasse koondatakse lapse juriidilise staatuse üldaspektid, näiteks kriminaal- või tsiviilvastutus, juurdepääs õigusabile, suhted kooli /haridusasutustega, oma tervise kohta otsuste tegemine, erikohtud/-institutsioonid ja rahaline toetus kohtusse pöördumisel.

Teise kategooria eesmärk on koguda teavet selle kohta, kuidas alaealisi kohtumenetluses koheldakse, ning liikmesriikides kehtivate kriminaal-, tsiviil- ja haldusmenetluste eripära kohta.

Viimati uuendatud: 21/09/2020

Käesolevat lehekülge haldab Euroopa Komisjon. Sellel veebisaidil avaldatud teave ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Komisjon ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusteabe viida alt ELi veebilehtede autoriõiguste eeskirjade kohta.